

NORAKSTS
Lieta Nr. A420151917, SKA-108/2020
Administratīvo lietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
LĒMUMS

Rīgā 2020.gada 24.februārī

Ierakstīts Eiropas Savienības Tiesas Reģistrā ar Nr.	1145331
Luksemburgā,	09. 03. 2020
Fakss/e-pasts:	<i>M. Aleksjevs</i>
Iesniegts:	28102120
	Sekretāra vietā Miroslav Aleksjevs Nodaļas vadītājs

Tiesa šādā sastāvā: senatores Jautrīte Briede, Vēsma Kakste un Dace Mita

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz Līgas Šenfeldes (*ievērojot pieteicējas lūgumu, viņas vārds pieteikumā netiek anonimizēts, bet norādīts pilnībā*) pieteikumu par pienākuma uzlikšanu Lauku atbalsta dienestam izdot labvēlīgu administratīvo aktu, ar kuru tiktu apstiprināts projekta iesniegums Nr. 16-02-A00601-000134 „ZS „Purenes” pārņemšana un attīstība”, sakarā ar Līgas Šenfeldes kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2017.gada 29.septembra spriedumu.

Pamatlietas priekšmets un fakti, kuriem ir nozīme lietā

[1] Pieteicēja 2015.gada 5.oktobrī iesniedza projekta pieteikumu, kas iesniegts lauku saimniecību un uzņēmējdarbības attīstības pasākuma 6.3.apakšpasākuma „Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstot mazās lauku saimniecības” (turpmāk arī – uzņēmējdarbības uzsākšanas atbalsts) ietvaros. 2016.gada 15.janvārī Lauku atbalsta dienests šo projektu apstiprināja.

2016.gada 27.jūlijā pieteicēja pārņēma zemnieku saimniecību „Purenes”.

2016.gada 23.augustā pieteicēja iesniedza projekta pieteikumu „ZS [zemnieku saimniecība] „Purenes” pārņemšana un attīstība” 6.1.apakšpasākuma „Atbalsts jauniem lauksaimniekiem uzņēmējdarbības uzsākšanai” ietvaros (turpmāk arī – jauno lauksaimnieku atbalsts). Šajā laikā pieteicēja arī turpināja īstenot 6.3.apakšpasākuma ietvaros paredzētās darbības.

Lauku atbalsta dienests ar 2017.gada 6.janvāra lēmumu atteica piešķirt jauno lauksaimnieku atbalstu, pamatojoties uz to, ka 2016.gada 15.janvārī ir apstiprināts pieteicējas projekta iesniegums, piešķirot uzņēmējdarbības uzsākšanas atbalstu. Lauku atbalsta dienesta ieskatā, Eiropas Parlamenta un Padomes 2013.gada 17.decembra Regula (ES) Nr. 1305/2013 (turpmāk – Regula Nr. 1305/2013) *par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1698/2005*, paredz, ka saimniecības, kurām piešķir atbalstu, ir dažādās kategorijās un atbalsti pārklāties nevar. Šāds secinājums izrietot arī no Ministru kabineta 2015.gada 9.jūnija noteikumu Nr. 292 „Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība pasākuma „Lauku saimniecību un uzņēmējdarbības attīstība” apakšpasākumā „Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstot mazās lauku saimniecības”” (turpmāk – noteikumi Nr. 292) 1.punkta un Ministru kabineta

2015.gada 16.jūnija noteikumu Nr. 323 „Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība pasākuma „Lauku saimniecību un uzņēmējdarbības attīstība” apakšpasākumam „Atbalsts jauniekiem lauksaimniekiem uzņēmējdarbības uzsākšanai”” (turpmāk – noteikumi Nr. 323) 1.punkta, kur paredzēts, ka jauno lauksaimnieku atbalstu un uzņēmējdarbības uzsākšanas atbalstu piešķir vienreizēja maksājuma veidā. Lauku atbalsta dienesta ieskatā, viena pasākuma ietvaros vienam kandidātam var tikt piešķirts vai nu uzņēmējdarbības uzsākšanas atbalsts, vai nu jauno lauksaimnieku atbalsts.

Lauku atbalsta dienesta ieskatā, dalībvalsts, pamatojoties uz ar Eiropas Komisiju saskaņoto Lauku attīstības programmu, ir tiesīga atteikt kumulēšanas piemērošanu lauksaimniekam arī tad, ja nav ievērots Lauku attīstības programmā noteiktais kumulēšanas secīgums. No dienesta paskaidrojumiem izriet, ka nav pieļaujams sākotnēji pretendēt uz uzņēmējdarbības uzsākšanas atbalstu, bet pēc tam pretendēt uz jauno lauksaimnieku atbalstu, jo tādā veidā netiek izpildīts saimniecības pirmreizējās dibināšanas vai pārņemšanas nosacījums.

[2] Nepiekrītot lēmumam, pieteicēja vērsās tiesā ar pieteikumu. Administratīvā rajona tiesa un Administratīvā apgabaltiesa pieteikumu noraidīja.

Tiesas piekrita Lauku atbalsta dienesta viedoklim, secinot arī, ka no projektos norādītajiem mērķiem redzams, ka ar otro projektu tiek turpināta ar pirmo projektu uzsāktā mērķa īstenošana. Līdz ar to nav konstatējama atbilstība jauno lauksaimnieku atbalsta mērķim atbalstīt tādus gadus jaunus cilvēkus, kuri pirmo reizi dibina saimniecību. Piešķirot jauno lauksaimnieku atbalstu, tiktu pārkāpts noteikums par vienreizēju maksājumu. No noteikumiem Nr. 292, noteikumiem Nr. 323, kā arī no Regulas Nr. 1305/2013, interpretējot normas savstarpējā kopsakarā, neizriet likumdevēja mērķis vienam un tam pašam pretendētājam piešķirt divus atbalstus. Saskaņā ar noteikumu Nr. 323 22.punktu Lauku atbalsta dienests vērtē darījumdarbības plāna kvalitāti un ieguldījumu atbilstību sasniedzamajiem mērķiem, mērķu samērīgumu attiecībā pret kopējo atbalsta apmēru, kā arī pārbauda, vai atbalsts tiek piešķirts maksimāli efektīvi. To pašu mērķi atbalstot divreiz, līdzekļu izlietojums nebūtu atzīstams par samērīgu attiecībā pret citiem pretendentiem. Atbilstoši noteikumu Nr. 323 normām, lai saņemtu jauno lauksaimnieku atbalstu, pretendētājam saimniecības vadītāja statusā saimniecību jādibina (jāpārņem vai jāamanto) pirmo reizi. Turpretim uzņēmējdarbības uzsākšanas atbalsts atbilstoši noteikumu Nr. 292 normām tiek piešķirts jau esošu saimniecību attīstībai. Vienlaikus abu noteikumu 1.punkts noteic, ka atbalsta veidus piešķir vienreizēja maksājuma veidā. Tas nozīmē, ka atbalstu saimnieciskās darbības laikā var piešķirt tikai vienreiz, jo abi atbalsta veidi ir paredzēti kā vienreizējs stimulants, lai veicinātu mazo saimniecību attīstību.

[3] Pieteicēja ir iesniegusi kasācijas sūdzību, uzskatot, ka tiesas nepareizi interpretējušas tostarp arī Regulas Nr. 1305/2013 normas. Pieteicējas ieskatā, ar atsevišķiem normatīvajiem aktiem ir noregulēta atbalsta saņemšana katrā no apakšpasākumiem, taču ierobežojums saņemt atbalstu vairāk nekā vienu reizi attiecas tikai uz katru apakšpasākumu atsevišķi. Pieteicēja uzskata, ka uzņēmējdarbības uzsākšanas atbalsta saņēmēji var pretendēt uz jauno lauksaimnieku atbalstu, jo tas loģiski saskanot ar uzņēmuma attīstības mērķiem, kad no maza uzņēmuma var izaugt lielāks uzņēmums.

[4] Tādējādi lietā strīds ir par to, vai pieteicēja var saņemt tikai vienu vai arī divus atbalstus.

Atbilstošās valsts tiesību un Eiropas Savienības tiesību normas

[5] Eiropas Savienības tiesību normas:

[5.1] Eiropas Parlamenta un Padomes 2013.gada 17.decembra Regula (ES) Nr. 1305/2013 par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1698/2005, 19.pants:

1. Atbalsts saskaņā ar šo pasākumu attiecas uz:

a) atbalstu jaunizveidotiem uzņēmumiem, ko sniedz

i) gados jauniem lauksaimniekiem,

[..]

iii) mazo lauku saimniecību attīstībai.

[..]

2. Atbalstu saskaņā ar 1.punkta a) apakšpunkta i) punktu piešķir gados jauniem lauksaimniekiem.

[..]

Atbalstu saskaņā ar 1.punkta a) apakšpunkta iii) punktu piešķir mazām lauku saimniecībām, kā definējušas dalībvalstis.

4. [..]

Attiecībā uz gados jauniem lauksaimniekiem, kas saņem atbalstu, kā noteikts 1.punkta a) apakšpunkta i) punktā, darījumdarbības plānā paredz, ka gados jauns lauksaimnieks atbilst aktīvu lauksaimnieku definīcijai Regulas (ES) Nr. 1307/2013 9.pantā 18 mēnešos pēc saimniecības izveides.

Dalībvalstis nosaka maksimālo un minimālo robežvērtību, kas ļauj lauku saimniecībām saņemt atbalstu saskaņā ar 1.punkta a) apakšpunkta i) punktu un 1. punkta a) apakšpunkta iii) punktu. Minimālā robežvērtība atbalstam, ko sniedz saskaņā ar 1.punkta a) apakšpunkta i) punktu, ir augstāka nekā maksimālā robežvērtība atbalstam, ko sniedz saskaņā ar 1.punkta a) apakšpunkta iii) punktu. Atbalstu var saņemt tikai saimniecības, kas atbilst mikrouzņēmumu un mazo uzņēmumu definīcijai.

[..]

[5.2] Eiropas Savienības Pamatnostādnēs par valsts atbalstu lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē un lauku apvidos 2014.–2020.gadam 29.punkts noteic, ka „gados jauns lauksaimnieks” ir persona, kas atbalsta pieteikuma iesniegšanas dienā ir ne vairāk kā 40 gadus veca, kam ir atbilstīgas profesionālās prasmes un kompetences un kas pirmo reizi dibina lauku saimniecību kā minētās saimniecības vadītājs.

[6] Nacionālās tiesību normas:

[6.1] Ministru kabineta 2015.gada 9.jūnija noteikumi Nr.292 „Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība pasākuma „Lauku saimniecību un uzņēmējdarbības attīstība” apakšpasākumā „Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstot mazās lauku saimniecības””

1.punkts: Noteikumi nosaka valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtību pasākuma „Lauku saimniecību un uzņēmējdarbības attīstība” apakšpasākumā „Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstot mazās lauku saimniecības” vienreizēja maksājuma veidā.

20.punkts: Plānošanas periodā atbalsta pretendents šajos noteikumos minēto atbalstu var saņemt vienu reizi.

[6.2] Ministru kabineta 2015.gada 16.jūnija noteikumi Nr. 323 „Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība pasākuma „Lauku saimniecību un uzņēmējdarbības attīstība” apakšpasākumam „Atbalsts jauniem lauksaimniekiem uzņēmējdarbības uzsākšanai””

1.punkts: Noteikumi nosaka valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtību pasākuma „Lauku saimniecību un uzņēmējdarbības attīstība” apakšpasākumā „Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstot mazās lauku saimniecības” vienreizēja maksājuma veidā.

Iemesli, kuru dēļ iesniedzējtiesai ir šaubas par Eiropas Savienības tiesību interpretāciju

[7] No Lauku atbalsta dienesta paskaidrojumiem, kam piekritušas arī zemāko instanču tiesas, izriet, ka lauksaimnieks zaudē statusu „gados jauns lauksaimnieks” tikai tāpēc, ka viņš divus gadus iepriekš ir saņēmis atbalstu mazo lauku saimniecību attīstībai, kurš paredzēts regulas 19.panta 1.punkta „a” apakšpunkta „iii” punktā.

Senāts šaubās, vai tas vien ir pamats šā statusa zaudēšanai.

[8] Regulas Nr. 1305/2013 īstenošanas regulas – Komisijas 2014.gada 17.jūnija Īstenošanas regula (ES) Nr. 808/2014, ar kuru paredz noteikumus, kā piemērot Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1305/2013 par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) (turpmāk – Regula Nr. 808/2014), – 11.pantā paredzēta pasākumu apvienošana, tomēr norma neparedz tiešā tekstā Regulas Nr. 1305/2013 19.panta 1.punktā minēto pasākumu apvienošanu, tāpat netiek atklāta iespējamā dalībvalsts rīcības brīvība, nosakot iespējamus ierobežojumus atbalstu saņemšanā, ja tie attiecas uz vienu pasākumu.

Lauku atbalsta dienests, savos paskaidrojumos kasācijas instancei, norāda, ka Latvija, atbilstoši regulas Nr.1305/2013 10.pantā paredzētajam pienākumam, ar Eiropas Komisiju ir saskaņojusi programmdokumentu (Latvijas Lauku attīstības programmu) 2014.–2020.gadam (Pieejama Zemkopības ministrijas tīmekļa vietnē: <https://www.zm.gov.lv/zemkopibas-ministrija/statiskas-lapas/latvijas-lauku-attistibas-programma-2014-2020-gadam?id=6426#jump>). No šā dokumenta satura esot secināms, ka Latvija nav izvēlējusies ļaut apakšpasākumu 6.1. un apakšpasākumu 6.3. savstarpēji kumulēt. Lauku atbalsta dienests vērš uzmanību uz minētās programmas 8.2.5.3.1.11.punktu (kumulēšanas nosacījums definēts attiecīgā dokumenta 276.lpp.) un 8.2.5.3.2.11.punktu (kumulēšanas nosacījums definēts attiecīgā dokumenta 283.lpp.). Programmas 2014.–2020.gadam sagatavošanā ir ievērots princips, kas paredz, ka pieļaujamas ir tikai tādas darbības, kas ir norādītas šajā dokumentā un nav pieļaujamas tādas darbības, kas nav norādītas.

Senātam nav skaidrs, vai Eiropas Savienības tiesību regulējums dod tiesības dalībvalstij noteikt tādu regulējumu, ka lauksaimniekam neizmaksā atbalstu, kas paredzēts Regulas 19.panta 1.punkta „a” apakšpunkta „i” punktā, ja viņam jau ir piešķirts atbalsts, kurš paredzēts „iii” punktā. Attiecīgi pastāv šaubas par to, kā pareizi interpretēt attiecīgo Eiropas Savienības normatīvo regulējumu.

[9] Senāts arī norāda, ka no Lauku atbalsta dienesta paskaidrojumiem izriet, ka apstākļi, ka pieprasīšanas brīdī pieprasītā atbalsta un iepriekš saņemtā atbalsta kopējais apmērs pārsniedz maksimālo robežvērtību (40 tūkstoši EUR), pats par sevi nevar būt iemesls atbalsta piešķiršanas

atteikumam. Ja dalībvalstis nedrīkst aizliegt saņemt atbalsta maksājumus kumulatīvi, tad, ņemot vērā labas pārvaldības principu, Lauku atbalsta dienests, saņemot pieteicējas pieteikumu par otrā atbalsta piešķiršanu un secinot, ka pieprasītā summa kopā ar jau piešķirtā atbalsta summu pārsniedz robežvērtību, būtu varējis norādīt pieteicējai, ka pieprasītā summa ir koriģējama un samazināma vismaz par 15 tūkstošiem, jo tā pārsniedz maksimālo robežvērtību.

[10] Lai noskaidrotu, kā interpretējamas Regulā Nr. 1305/2013, tās īstenošanas Regulā Nr. 808/2014 ietvertās tiesību normas, Senāts uzskata par nepieciešamu vērsties Eiropas Savienības Tiesā.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 267.pantu, Administratīvā procesa likuma 104.¹pantu, 273.panta 5.punktu un 275.panta 7.punktu, Senāts

nolēma

Uzdot Eiropas Savienības Tiesai šādus prejudiciālos jautājumus:

Vai Eiropas Parlamenta un Padomes 2013.gada 17.decembra Regula (ES) Nr. 1305/2013 par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1698/2005, 19.panta 1.punkta „a” apakšpunkts kopsakarā ar citām minētās Regulas un Eiropas Savienības Pamatnostādnēs par valsts atbalstu lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē un lauku apvidos 2014.-2020.gadam normām interpretējams tādējādi, ka:

- 1) Lauksaimnieks zaudē statusu „gados jauns lauksaimnieks” tikai tāpēc, ka viņš divus gadus iepriekš ir saņēmis atbalstu mazo lauku saimniecību attīstībai, kurš paredzēts Regulas 19.panta 1.punkta „a” apakšpunkta „iii” punktā?
- 2) Tās ļauj dalībvalstij noteikt tādu regulējumu, ka lauksaimniekam neizmaksā atbalstu, kas paredzēts Regulas 19.panta 1.punkta „a” apakšpunkta „i” punktā, ja viņam jau ir piešķirts atbalsts, kurš paredzēts „iii” punktā?
- 3) Vai dalībvalsts ir tiesīga atteikt atbalstu kumulēšanas piemērošanu lauksaimniekam, ja nav ievērots ar Eiropas Komisiju saskaņotās Lauku attīstības programmas noteiktais kumulēšanas secīgums?

Apturēt tiesvedību lietā, līdz stājas spēkā Eiropas Savienības Tiesas nolēmums.

Lēmums nav pārsūdzams.

(paraksts)
J. Briede

(paraksts)
V. Kakste

(paraksts)
D. Mita

NORAKSTS PAREIZS
Senāta Administratīvo lietu departamenta
Senatore
Rīgā 2020.gada 24.februārī

J. Briede

• Dokumenta noraksts uz 5 piecām
Numurētām un caurauklotām lapām.

2010 gada "25" februārī

Sekretāre: [Signature] A. Lazdiņa

